

Spis treści

Wstęp	5
Przedmowa do bieżącego wydania ..	6

Znaczenie pszczół w środowisku naturalnym	11
--	-----------

Samozapylenie, zapylenie krzyżowe ..	11
Wiatropylność, owadopylność	11
Zbiera cała pszczela społeczność ..	12
Wierność kwiatowa	13
Wierność miejscu	13
Wydajność pszczoły miodnej w zapyłaniu	13
Wpływ pogody i odległości	14
Przesłanki dla skutecznego zapylenia	14
Pszczoły i pszczelarze w liczbach ..	19

Budowa pszczoły miodnej	20
--------------------------------------	-----------

Głowa	21
Oczy	21
Czulki	22
System nerwowy	22
Żuwaczki	23
Gruczoły młeczne (gardzielowe) ..	24
Tułów	24
Odnóża	24
Skrzydła	25
Odwłok	26
Organy trawienne	26
Aparat żądłowy z pęcherzykiem jadowym	28

Gruczoły woskowe	29
Gruczoł zapachowy	30
Serce, komory serca	30
Ciało tłuszczowe	31
System oddechowy	31
Organy rozrodcze	31

Spółeczność pszczół	33
----------------------------------	-----------

Porządek społeczny	33
Matka	33
Trutnie	37
Pszczoły pracujące, robotnice	38
Dorastający czerw	42
Naturalne rozmnażanie – rójka	43
Budowa plastra i porządek gniazda	46
Budowa plastrów	46
Komórki i ich rodzaje	48
Porządek gniazda	49
Życie pszczół w ciągu roku	50

Życiowe potrzeby rodziny pszczelej	51
---	-----------

Pożywienie energetyczne	51
Pokarm zimowy	52
Ciasta pokarmowe	55
Pożywienie budulcowe	56
Zbieranie, transport i przechowywanie pyłku	57
Znaczenie pyłku kwiatowego dla rodziny pszczelej	58

Zużycie pyłku przez pszczołę i rodzinę pszczelą	59
Woda	59
Powietrze	60
Ciepło	61

Od pszczoły leśnej do pszczoły udomowionej

Od pszczoły leśnej do pszczoły udomowionej	64
---	----

Pszczelarstwo dzisiaj

Ramki, ule, mieszkania pszczoł	67
Ramki	67
Ule z dostępem z tyłu	69
Ule z dostępem z góry	73

Ul wielokorpusowy

Ule Dadanta	78
Pasieka	83
Pawilon pasieczny	83
Najważniejsze gospodarczo rasy pszczoł	84

Pszczoła niemiecka, ciemna lub północna: <i>Apis mellifera</i> <i>mellifera</i>	85
Pszczoła włoska: <i>Apis</i> <i>mellifera ligustica</i>	86
Pszczoła kraińska lub kraińska: <i>Apis mellifera carnica</i>	86
Pszczoła buckfast – krzyżówka	87
Lokalizacja odpowiednia dla pszczoł	88
Cechy terenu – konsekwencje	88
Rozróżnienie między obszarem zewnątrznym i wewnętrznym	93
Zakładanie pasieki	94
Pytanie podstawowe: czy tolerujemy użądlenia pszczoł?	94

Przemyslenia i warunki na początek ..	95
Jak zostać dobrym pszczelarzem	96
Zakup rodziny: kiedy, ile?	97
Jaki ul, jaka ramka?	98
Podstawowe wyposażenie pszczelarza	99
Narzędzia i przyrządy	100

Pierwsze inwestycje

Istotna pomoc: zapisywanie	102
Prosta gospodarka pasieczna z ulem wielokorpusowym	102
Sezon pszczelarski	103

Babe lato: przygotowania do zimy

I wiosny, zimowia

Likwidacja	103
Przygotowanie gniazda rodziny	104
Pracujemy szybko	104
Dostateczna ilość pożywienia zimowego	105
Karmienie i dalsza opieka	105
Prace zimowe	109

Wiosna: rozwój rodziny

Intensywny rozwój	110
Oblot oczyszczający	110
Wymiana dennic	111
Pierwszy przegląd, kontrola pokarmu	111
Zaopatrzenie w pyłek	111
Pokarm stymulujący – odsklepanie plastrów z pokarmem	112
Wodopój	112
Przegląd rodzin	113
Łączenie rodzin	113

Karmienie w podkarmiaczce

Ścieśnienie gniazda	114
Podkarmianie pobudzające w czasie złej pogody	115
Zmniejszanie otworu wylotowego ..	115

Poszerzenie gniazda	116
Odbudowa węzy	116
Krata odgradowa	117
Miesiące letnie: kierowanie rodziną. . .	117
Zapobieganie rójce	118
Przegląd rodzin pod kątem	
nastroju rojowego	118
Udaremnianie rójki	118
Odkład tymczasowy	119
Chwywanie roju i opieka nad nim ..	120
Sztuczny rój, rój głodniak	120
Postępowanie z rojami	121
Postępowanie z rodzinami	
macierzystymi	121
Połączenie roju – rodzina	
wyrojona	121
Podkarmianie po zakończeniu	
pożytku	122
Wychów matek pszczelich, rozmnażanie	
matek, uzupełnianie zasobów	122
Procedury dotyczące hodowli	122
Rodzina z matką hodowlaną	122
Rodzina wychowująca	123
Przekładanie larw	124
Tworzenie odkładów	127
Pielęgnacja odkładu	128
Znakowanie matki	129
Cicha wymiana matki	129
Gospodarka pasieczna	
z wykorzystaniem ula Dadanta	130
Przygotowanie rodzin do zimowli ..	130
Wymiana plastrów, łączenie rodzin,	
cicha wymiana, tworzenie	
sztucznych rojów	130
Prace wiosenne: odbudowa rodziny	
– poszerzanie, kontrola nastroju	
rojowego, odbiór miodu	131
Gospodarka pasieczna z ulikiem	
weselnym Mini-Plus	133
Napełnianie skrzynki	133
Ustawienie	134

Ponowne poddawanie matki,	
poszerzenie, podkarmianie	134
Tworzenie sztucznego roju,	
podział w celu ponownego	
poddania matki	135
Obserwacja otworu wylotowego ula ..	135
Rodzina zdrowa	135
Rodzina bezmateczna	136
Rodzina cierpiąca głód	136
Rodzina rabowana	136
Rodzina rabująca	137
Rodzina chora	137
Zatrucia środkami ochrony roślin ..	138
Rodziny cierpiące na niedobór	
powietrza	138
Pszczoly zimą	138
Wędrowki, rośliny pożytkowe, źródło	
pożytków	139
Wędrowki	139
Przestawianie rodzin	140
Rośliny pożytkowe, źródło	
pożytku	141
Pożytki wiosenne	142
Pożytek letni	145
Pożytki późnego lata i jesienne	146
Produkty pszczele	148
Miód	148
Definicja miodu	148
Nektar	148
Spadź	149
Powstawanie miodu	149
Skład miodu	150
Odmiany miodu	150
Pozyskiwanie miodu	151
Przechowywanie miodu	153
Krystalizacja miodu	153
Sprzedaż miodu	154
Miód jako produkt spożywczy	
i leczniczy	154

Zalety pyłku	156
Wosk, propolis, jad pszczoły	157

Choroby i wrogowie rodzin pszczelich159

Choroby czerwiu i pszczół dorosłych ...	159
Zgnielec złośliwy.....	159
Nozema.....	160
Świdraczek pszczoły – roztocze	162
Roztozca <i>Varroa</i>	163
Bezśladowe zwalczanie warrozy metodą tworzenia sztucznych rojów.....	165

Grzybica otorbielakowa, grzybica kamienna, choroba woreczkowa czerwiu	167
Biegunka i czerniawka spadziowa ..	168
Wrogowie rodziny pszczelej.....	169
Barciaki woskowe	169
Osy.....	169
Szerszenie	170
Myszy	171

Dodatek: przydatne adresy, literatura, czasopisma pszczelarskie, adresy w Internecie172

Alfabetyczny spis pojęć173